

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHold

”De fattige har dere alltid hos dere” /
Samtalen om kirkens antropologi /
Fra bokfronten

SØNDAGSTEKSTEN

Nyttårsdag (Jesu navnedag) - Ernst-Modest Herdieckerhoff
Kristi openberringsdag - Kjetil Aano
1. søndag etter Kristi openberring - Rolf Kjøde

De fattige har vi alltid hos oss

”De fattige har dere alltid hos dere”

Jeg bor i Det hvite hus. Ikke sammen med Obama, men med resten av familien min. Et stort, hvitkalket hus midt i et av slumstrøkene i Tana (= Antananarivo), hovedstaden på Mada-

gaskar. Vi leier 2. etasje hos et eldre gassisk ektepar, Monsieur og Madame Leon. Det er en solid høy port fra gårdsrommet vårt og ut i gata. Gata vår. Som aldri helt kan bli gata vår. Ikke

bare fordi vi er utlendinger og hvite og ennå ikke snakker så mye gassisk som vi gjerne vil. Dette både er og ikke er gata til vertskapet vårt, selv om de er innfødte tana-væringene. Men som oss, så er de uendelig mye rikere enn de som bor rundt oss, ikke bare økonomisk. De har også en sosial og kulturell kapital som gjør dem annerledes, ikke minst kvinnene. Når avstanden er så liten, og kontrastene er så store, skaper det en skjør balanse. Man smiler og er på hils med hverandre, og vi kjøper det vi kan i de små bodene i gata vår. Men ingen av naboenes er omgangsvenner. Ingen har noen gang vært inne i Det hvite hus. M Leon har aldri snakket mer inngående med noen av dem som bor her. Og sånn må det nok være, hvis han skal kunne bo her. Dermed kan heller ikke vi bryte den sosiale kontrakten dette året. Og jeg må bare prøve å ikke drukne i selvopptatthet, mens jeg hele tiden lurer på hva omgivelsene tenker om oss, og hvordan vi skal håndtere det best mulig. Hvordan skal de sosiale kodene fungere for sånne som oss? Hvem kan lære oss det? Forhåpentligvis blir det bedre når ungene kommer enda mer inn i miljøet på skolen - den er lokal, drevet av KFUK-M som vi jobber for, og ligger 100 meter borti gata. Der har vi en litt annen kontakt med en del av nærmiljøet. Men få snakker noe særlig fransk i vårt område, og vår gassisk er ennå svært begrenset, så ting vil ta tid. Og hva gjør vi når skolekameratene vil bli med hjem? Vi kan i hvert fall ikke ta med alle 250...

På en måned har vi knapt sett en eneste utlending. Vi ville vært mye mer skjermet hvis vi hadde bodd der de andre som oss velger å bo, i rikere forsteder. Kanskje hadde det også vært mer nennsomt overfor våre omgivelser? Det er ingen grunn til at de skal velge å oppfatte det som en solidaritetshandling, selv om det også er det. Men vi ønsket å bo der vi skal arbeide, og vi ønsket å eksponere oss for disse kontrastene, ikke skjeme oss. Det er mulig å velge sånn når vi bare skal være her for et år - tror vi.

Teologisk, eksistensielt, prinsipielt er det ikke noe verre å bo her enn i leiligheten vår i Oslo. "De fattige har vi alltid hos oss," selv om den fysiske avstanden kan variere. Urettferdigheten og ulikheten blir ikke riktigere selv om man

slipper å se på rikdommen og fattigdommen samtidig. Dessuten er det mange, også i verdens rikeste land, som ikke har det de trenger, verken økonomisk eller sosialt. "Finn ditt eget Calcutta," var rådet fra mor Theresa til sine utenlandske voluntører når de skulle reise hjem.

Men følelsesmessig og praktisk er det vanskeligere. Vi kan enklere hjelpe konkret med litt penger eller mat her vi er nå. Samtidig er det mer umulig, fordi behovene er så store, de fattige er så mange, og det ikke finnes noen avstand å gjemme seg bak, når vi har bidratt med det vi kan. De fattige har vi alltid hos oss - hver eneste gang vi går ut av porten til huset vårt. På vei til jobb, trening, skole, handling. Når vi slår på lyset inne etter mørkets frambrudd kl. seks, som et av de få husene i gata. Når jeg er på jobbsamling hele dagen med

Hvordan kan vi finne balansen mellom å bli utbrente og bli kyniske og komfortsøkende?

kolleger, og vi spiser lite og svært nøkternt, og jeg får spørsmål om jeg kan bidra økonomisk til en strømregning og til øyemedisin for en datter. Jeg vet ikke

hvordan jeg skal håndtere det - som menneske, troende og prest.

Shane Claiborn, nordamerikansk teolog og aktivist, forteller om hvordan han i sin oppvekst i et kristent ungdomsmiljø ble født på ny, igjen og igjen, uten at det skjedde noe med ham. Men så kom Jesus inn i livet hans og snudde det helt på hodet, og han begynte å lese evangeliene på dønn alvor. Uten å avsvikke radikaliteten. Det gjorde at han sammen med noen venner startet bokollektiv i byens fattigste område og har viet sitt liv til "the irresistible revolution of love" som Jesus representerer. Shane lyser av dyp glede over det livet han får leve, og det berører meg sterkt å høre ham fortelle. På den ene siden tenker jeg at de valgene Shane og hans venner har gjort, egentlig er de eneste helt ut holdbare i møte med vår verden - fordi uretten og lidelsen er så stor, og vi kan og må gjøre noe drastisk, både for vår egen skyld og for de andres - og fordi vi bekjenner den tro vi bekjenner. "Gå og selg det du eier og gi alt til de fattige - kom så og følg meg!" Hva gjør vi i møte med sånne tekster - og med virkeligheten? Hva gjør vi med våre prekener, våre liv og vår praksis? Jeg er redd for at vi blir for

bekreftende på de livene vi allerede lever, at vi forstår hverandre for godt, alle vi som har det komfortabelt nok til at vi kan velge å ikke være ute i skurene - i direkte eller overført betydning.

Samtidig ville nok mine naboer her sett rart på meg hvis jeg hadde valgt skuret, når de vet at vi har råd og mulighet til noe helt annet. Skulle det være verdt noe, måtte det følges av et oppslukende engasjement for endring. Og de færreste kristne som ikke er tvunget til det av sin livssituasjon, velger å leve så radikalt som Shane. Hva gjør alle vi andre med våre liv, vår teologi og vår forkynnelse? Hvordan kan vi finne balansen mellom å bli utbrente og bli kyniske og komfortsøkende?

det blir stort sett bare virkelig for oss hvis vi er Guds hender og føtter for hverandre

Jeg vet ikke. Jeg tenker på det hver dag - enda mer her. Og i min første preken i en gassisk kirke, tok jeg utgangspunkt i noe jeg tror vi har felles - behovet for å elske og bli elsket, for tilhørighet og mening, frigjøring, tilgivelse og håp. Og troen på at Gud gir oss dette. Men det blir stort sett bare virkelig for oss hvis vi er Guds hender og føtter for hverandre. I Tana og i Oslo. Så enkelt. Og så vanskelig.

SUNNIVA GYLVER
sunniva@gylver.no

Samtalen om kirkens antropologi

AV TORLEIV AUSTAD

Utgangspunktet for samtalen med Tore Laugerud var en artikkel jeg skrev i 2001 i et festskrift til en finsk kollega om antropologien i vår tids åndelige lengsel. Der kommenterte jeg betenkingen *Kirken i møte med den åndelige lengsel i vår tid*. (1999) Da så denne artikkelen ble tatt inn i artikkelsamlingen *Gud møter oss*, (2008) kom det en reaksjon fra Laugerud i LK 22/2008. Det har utløst en meningsutveksling mellom oss, som vi nå setter punktum for.

Som ventet er Laugerud og jeg enige om å lytte til bønnetradisjoner fra tidligere perioder i kirkens liv og fra andre fromhetsbevegelser enn våre egne. I all kristen spiritualitet spiller menneskers troserfaringer en vesentlig rolle, og vi er derfor begge opptatt av hva vår kirke kan lære av levd kristent liv både sydfra, østfra og vestfra. Det er også vesentlig for oss å reflektere over hvordan kirke og menighet møter nyåndeligheten i våre dager. Vi ønsker ikke å møte åndelig lengsel med en kald skulder.

Men dette felles siktepunkt er likevel ikke til hinder for at vi kan diskutere synet på antropologien i kristen spiritualitet. Det er i dette spørsmålet vi har vanskelig for å enes. Laugerud tar utgangspunkt i at det er "nødvendig at kirken reviderer sin antropologi." Når han presenterer et så radikalt program, blir jeg nysgjerrig og ber om å få argumentene på bordet. Jeg må imidlertid innrømme at det ikke har vært lett å forstå alle hans resonnementer. I den utstrekning jeg har forstått dem, har jeg ikke kunnet slutte meg til hans oppgjør med kirkens antropologi. Ved avslutningen av samtalen er det rimelig - uten å tilta seg noen definisjonsmakt - å gjøre et forsøk på å oppsummere de punkter hvor våre veier skilles:

1. Etter min mening går uenigheten mellom Laugerud og meg først og fremst på forståelsen av menneskets *gudbilledlighet*. Han legger avgjørende vekt på at "Gud er i alle menneskers liv fra opphavet av", og at menneskets natur "er preget av Gud." Etter sin natur er mennesket guddommelig, fastslår Laugerud. Selv om han ikke vil underslå at vårt gudsbilde er "skadet av synden," ser han like fullt det naturlige menneskets åndelige lengsel som et tegn på Guds lengsel etter mennesket både i skaperverket og i frelsesverket. Også jeg vil fastholde at ethvert menneske er skapt i Guds bilde fra begynnelsen av, og at gudbilledligheten følger den enkelte livet gjennom. I dette ligger en relasjon til Skaperen, til medmennesket og til naturen. Synden - i betydningen habituell synd - fjerner ikke gudbilledligheten, men den ødelegger den levende og frelsende forbindelsen med Gud. Det var nettopp derfor Gud ble menneske i Jesus Kristus. Når det gjelder innlemmelsen i Guds rike, forholder vi oss til den orden som fremgår av Det nye testamente, nemlig at det skjer ved dåpen og troen. Jeg benekter ikke at kristen forkynnelse kan finne et tilknytningspunkt hos det naturlige menneske som lengter etter Gud, men jeg forestiller meg at det her dreier seg om en vag lengsel på skapelsens plan etter "en ukjent Gud." Laugerud tenker annerledes og mener at den guddommelige tørst etter evig liv, som han hevder Gud har nedlagt i mennesket, også kan gjenfinnes i panteismen og reinkarnasjonstanken. Dette kaller jeg idealisme.

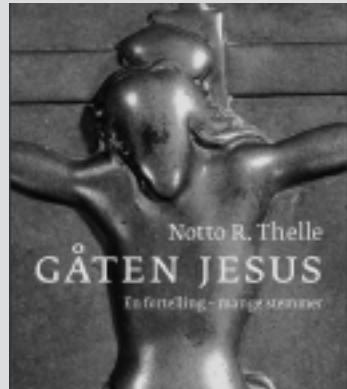
2. For meg ser det ut til at Laugerud og jeg tenker forskjellig om *syndens alvor og radikalitet*. Med henvisning til ørkenfedrene sier Laugerud

at "synden spiller noe opprinnelig godt," og at synden ikke er "tvers igjennom negativ." Dette er en måte å omtale synden på, som jeg ikke begriper. For ikke å tillegge ham et annet syn enn han har, har jeg to ganger etterlyst en forklaring på hva han mener. Fortsatt skjønner jeg ikke hvordan han tenker på dette punkt. Riktig nok sier han at "synden skiller menneskene fra Gud, fra hverandre og fra skaperverket," men legger til at det er "meningsløst" å tenke dette i absolutt forstand. Hva betyr det? Jeg må igjen spørre: Hva er det ved synden som er "opprinnelig godt"? Dette spørsmålet blir hengende i luften etter vår samtale.

3. Laugerud hevder at jeg "ønsker å fastholde lutherske, teologiske posisjoner som ga mening for mange av oss på 1900-tallet," men som etter hans opplevelse ikke lenger har "tilstrekkelig bærekraft". Jeg oppfatter ikke dette bare som et oppgjør med min lutherske forankring, men også som et brudd med kirkens antropologi. Til dette vil jeg nøye meg med å henvise til at jeg er ordinert til prest på grunnlag av et ja til å ville lære i overensstemmelse med Guds Ord i Skriften og på grunnlag av vår kirkes vitnesbyrd om dette i sin bekjennelse. Det betyr at syndsforståelsen i Den augsburgske bekjennelse er forpliktende lære for meg. Forståelsen av at mennesket er født med synd og uten tillit til Gud, er bakgrunnen for å kunne tale klart om rettferdiggjørelsen ved tro alene. Og det er ikke uvesentlig! Jeg betrakter det som lettvisst å løsrive seg fra bekjennelsen på dette punkt under henvisning til en subjektiv opplevelse av at den lutherske syndsforståelsen ikke lenger har "tilstrekkelig bærekraft".

4. Når en legger vekt på menneskers *erfaringer* fra livet med Gud, er det rimelig å spørre om disse holder mål i lys av Skriften. På denne måten reises autoritetsspørsmålet. Det er ikke til å unngå. Når jeg har pekt på at Laugeruds erfaringsteologi er uklar, svarer han at han "ikke har berørt autoritetsspørsmålet," fordi hans tema er "erfaringens vitale betydning for teologisk innsikt og meningsdannelse," og behovet for at kirken "gjenerobrer de åndelige erfaringene i bønn og meditasjon." Men har han ikke med dette nettopp berørt spørsmålet om hva som tillegges autoritet i kirken? Er det ikke hans poeng at åndelige og allmenne

erfaringer er "kunnskapens nøkkel"? Ligger det ikke en normativ hensikt i betoningen av at det er "nødvendig" at kirken forandrer sin antropologi? Jeg skjønner ikke at det da er mulig å hevde at han ikke tar opp norm-spørsmålet. For meg ser det ut til at Laugerud og jeg ser forskjellig på hva som er den øverste kritiske instans i den teologiske bedømmelse av åndelige erfaringer.

Nytt opplag - Nå 4000

**"Få teologer skriver bedre enn
Notto R. Thelle"**

Alf Kjetil Iglund i Fædrelandsvennen

**Hvis alle danskere ville læse den bog
med forståelse, ville hele Danmarks
befolkning blive kristen overnight"**

Asgar Sørensen, dansk forfatter

**"...en av de mest fascinerende religiøse
bøker jeg har lest"**

Tarald Aano i Stavanger Aftenblad

Kr 250

Ved kjøp direkte fra forlaget:

Kjøp tre, betal for to

Gratis forsendelse

Oriens Forlag www.oriens.no

notto.thelle@teologi.uio.no

FRA BOKFRONTEN

Helga Samset:

Håndbok for tekstlesere

Verbum 2009

Etter å ha lest boka HÅNDBOK FOR TEKSTLESERE sitter jeg igjen med en ettersmak som etter et langt, flottreffelig måltid med smakfulle retter...

På en muntlig og lettfattelig måte presenterer forfatteren Helga Samset viktige anliggender for den som har i oppgave å fremføre Bibelens tekster i muntlig form. Hun gjør det med innlevelse og selvironi, blandet med respekt og omtanke for den enkelte (tekst)leser.

Boka inviterer leseren til å lytte til - og se innover i Bibelens tekster ut fra et narrativt perspektiv. Hva skjedde? Hvordan var det? Som forteller er oppgaven å betrakte og formidle. Bevissthet om undertekst, nøkkelord og drivkrefter i teksten er sentralt - men også rytme og betoning, oppbygging og logikk. Gjennom et slikt møte med Bibeltekstene kan man oppdage nye aspekter - og vinne ny forståelse.

Noe overraskende inviterer også forfatteren i et kapittel leseren til å lytte innover i seg selv. Den som stiller seg fram og skal formidle noe til en forsamling, stiller seg alltid i en sårbar posisjon. Dette tar forfatteren tak i. Identitet og selvilde, egen livshistorie og tidligere erfaringer av å stå foran en forsamling er temaer som blir tatt opp med sjelesørgerisk hånd. Dette kapitlet kan nok komme litt brått og overveldende på noen. For den som er klar for det og tar utfordringene, kan det bli en nyttig reise. Ellers er man jo fri til å hoppe over dette kapitlet.

Boka er inndelt i fire hovedkapitler som omhandler forarbeidet, møtet med kirkerommet, tekstleserens identitet og forslag til hvordan man kan forberede seg ut fra ulike teksttyper. Råd, tips og eksempler er svært konkrete og grundige. Her vil den som leser, finne mye!

Samtidig har forfatteren klokt nok tatt høyde for at leserskaren kan være noe ulik. På bokas foldere står det derfor tre tips *Til deg som aldri har mer enn fem minutter (...)*, samt stikkordene fra kapitlet som handler om forberedelsen. Kommer man ikke lenger enn dette, får man uansett med seg noe!

Helga Samset har et frodig og billedlig språk. For den som er opptatt av god formidling, er denne boka til stor inspirasjon! Herved sterkt anbefalt både for tekstlesere, prester, kateketer og alle andre som leser høyt for andre fra Bibelen.

Birgitte Bjørnstad Sæbø

Peter Horrobin:

Guds universalnøkkel – tilgivelse.

Luther Forlag 2009

Forfatteren er grunnlegger av Ellel Ministries og er i dag internasjonal leder av denne bevegelsen.

Boka behandler spørsmålet om tilgivelse på det mellommenneskelige plan ved å ta utgangspunkt i Jesu bønn på korset: "Far, tilgi dem, for de vet ikke hva det gjør!" (Luk 23,34) Forfatteren konstaterer innledningsvis at "hvis vi velger å ikke tilgi dem som har såret oss, legger vi oss under deres kontroll." (s 18) Han formidler tilgivelsens innhold som "Guds universalnøkkel", og hvor tilgivelsen på det mellommenneskelige plan forstås som et viljesvalg for å kunne ta denne nøkkelen i bruk. Ved å velge å ville tilgi den som har såret en, legges grunnlaget for at Gud kan gi sin tilgivelse og velsignelse. Han skriver: "Dersom vi ønsker å leve i Guds vedvarende velsignelse, da må vi stadig tilgi andre mennesker. Hvis ikke, ber vi faktisk Gud om noe for oss selv som vi ikke er villige til å gi andre. Og vi blir fanget av vårt eget hykleri." (s 27) Denne forståelsen legges til grunn når han behandler tilgivelsens innhold innenfor ulike områder av livet; om forholdet til egne foreldre, om opplevelsen av at andre mennesker har stjålet deler av ens liv blant annet ved å spre falske rykter eller ved å ha blitt seksuelt misbrukt, om tilgivelse av seg selv.

Tilgivelse er Guds universalnøkkel i den forstand at hele den kristne tro er fundert på tilgivelsens mulighet og virkelighet på grunnlag

av Jesu død og oppstandelse. Boka har derfor et svært positivt anliggende, nemlig å fortelle den gode nyheten om tilgivelsens frigjørende betydning for alle mennesker. Den formidler imidlertid en forståelse av tilgivelse som jeg mener er svært betenkelig både teologisk og sjelesørgisk.

Teologisk forstås tilgivelse av sin neste som et premiss for at Gud kan tilgi oss. Dette forankres i at Guds tilgivelse er gitt uten betingelser, og dermed skal mennesker tilgi hverandre uten betingelser. Det er enkelt å finne elementer av denne forståelsen også i tradisjonell forkynnelse i bedehus og kirke, selv om forfatteren av denne boka gjør den mer eksplisitt enn det som er vanlig. Guds tilgivelse er imidlertid ikke betingelsesløs. Den betinget et oppgjør, og den betinger at Gud er den mektige i forhold til den som skal tilgis. Derfor er det også interessant at nettopp Jesu bønn på korset - der oppgjøret skjer - brukes som utgangspunkt. Jesus var da ytre sett i en avmaktsposisjon i forhold til dem som korsfestet ham. Derfor tilgir han ikke selv sine bødler, men ber Gud - som den mektige - om å tilgi. Slik synliggjør han at tilgivelse er betinget av at den som tilgir, har makt over den som tilgis, ikke motsatt.

Sjelesørgisk er det grunn til å advare mot at viljen til å tilgi sin neste settes som betingelse både for å oppnå et liv i frihet og for å kunne få del i Guds tilgivelse og velsignelse. Viljen til å

tilgi formidles i boka som et utgangspunkt for å oppnå frihet som menneske og for å få tilgang til Guds nåde. Tilgivelse forstås som et fritt viljesvalg hos det enkelte menneske uavhengig av hva som har skjedd, og hvordan innholdet av relasjonelle bånd preger selv-bildet. En slik forståelse tar ikke på alvor det komplekse i dypt krenkede menneskers livs-erfaringer og legger til rette for å påføre nye sår. Sjelesørgerisk bør tilgivelsens teologiske innhold formidles som et evangelium; det vil si at tilgivelsens mulighet på det mellommenneske-

lige plan er frukt av en prosess. Denne prosessen innebærer et åpent oppgjør med den ondskapen som har skjedd, der ansvar og skyld er plassert, og der den som er rammet, er gitt makt til å være den mektige i relasjonen. Tilgivelse forstått utelukkende som et viljesvalg innebærer en forenkling av tilgivelsens vesen og samtidig en mekanisering av menneskets vei til en helende frihet i forhold til påførte sår fra andre mennesker.

Tormod Kleiven

Kunstmaler
og bibelord

HVILE ORD OG BILDER

• **Pris kr. 69,-**
pakker a/ 25 stk. kr 1.000,-

Kunstner og sykehusprest Helge Bøe har malt bildene. Med sine enkle motiver og farger inngir hans bilder en harmoni som gir rom for stille ettertanke, håp, ro og hvile. Et enkelt hefte med ni oljemalerier og ni bibelavsnitt med storstilt skrift. Gi det bort, og noen vil bli glad!

DET ENKLE ER DETTE HEFTETS STYRKE.

Mange menigheter gir det til sørgende, syke og til mennesker i livets siste fase. Tilbakemeldingene er mange og gode. Kanskje dette kan være en julehilsen fra diakonatet til de eldre i menigheten? Vi sender gjerne et gratis prøvehefte til menigheter og sykehusprester som ikke kjenner heftet fra før.

- Finnes både på bokmål og nynorsk.
- forlaget@sambaandet.no - Tlf. 489 59 613

SAMBÅNDET FORLAG

Eskil Skjeldal:

Den svake Gud. Essaysamling.

Efrem Forlag 2009

Eskil Skjeldal er forsk stipendiat i religionsfilosofi på Menighetsfakultetet. Han har tydeligvis truffet noe med sin bok *Den svake Gud*. Jeg har i alle fall funnet hans bok utstilt på små bokhandlerforretninger i Oslo og Kristiansand hvor det knapt er noen annen teologisk litteratur å finne. Den anmeldes i alskens medier og ble debattert for fullsatt sal på Litteraturhuset.

Nå er ikke dette en fagbok i systematisk teologi, men en essaysamling. Og den oppfyller sjangerkravet godt. Språket er litterært godt, med kreative og morsomme språklige vendinger, og innholdet er ofte tankevekkende. Hovedtråden i boken er en utforskning av bibeltekster som gir en annen fremstilling av Gud en den klassiske fremstillingen av Gud som allmechtig og uforanderlig. Dette temaet er blitt utforsket av religionsfilosofen utenlands de senere år, rent filosofisk hos f.eks. J. Caputo, R. Kearney og G. Vattimo, og med mer vekt på bibeltekster hos C. Pinnock, W. Hasker m.fl., men i liten grad på norsk. I tillegg inneholder boken en del tolkning av kjent litteratur, en del filosofidrøfting, særlig av Levinas, samt diskusjoner om nyateisme, Den norske Kirkes teksttrekke, og spørsmålet om hvorvidt kristendommen passer som statskirketeologi.

Boken tar opp store spørsmål, og det er ikke rettferdig å vurdere behandlingen av dem som systematisk teologi når de er ment essayistisk for å vekke ettertanke. La meg like-

vel dele noen ettertanker jeg fikk ved å lese boken. Jeg konsentrerer meg om et par av de teologiske emnene i mangel av kompetanse på litteraturanalsen.

Når det gjelder Gud som svak: Hvilken status skal man gi til tekstene i bibelen som fremstiller Gud som svak? Er det gode grunner til å endre på en klassisk oppfatning av Gud som allmechtig, eller er det med god grunn tradisjonen ikke har lagt mer vekt på tekstene Skjeldal trekker frem? Skjeldal nevner Holocaust og sier at etter Holocaust er det umulig å tro på en allmechtig Gud. (s 64) Men er det noe bedre å tro på en Gud som ikke er allmechtig? Flere har lansert ideen om en svak Gud, (J. S. Mill, W. James, E. S. Brightman, og senere av prosessfilosof/teologer) men tanken vinner få tilhengere. En viktig grunn til det er nok at forestillingen om at verdens skaper (og nyskaper) er svak, synes mindre sannsynlig enn at det ikke finnes noen Gud i det hele tatt. De fleste velger altså enten at Gud er allmechtig, eller at Gud ikke finnes, men ikke at Gud er svak.

Men Skjeldal sier ikke at Gud er svak. Han sier at Gud er "allmechtig avmechtig." (s 88) Nå er det ikke godt å vite hva det betyr å være allmechtig avmechtig. Mitt beste tips til hva Skjeldal mener med at Gud er allmechtig avmechtig, er at Gud har gitt fra seg sin allmakt for å gi menneskene fri vilje. (jfr. s 58 og 99-100) Dette løser få problemer siden man kan

hevde at Gud ikke burde gjort seg selv svak. I tillegg løser ikke tanken om fri vilje spørsmålet om hvorfor det er så mye naturkatastrofer og sykdommer.

Når det gjelder nyateismens religionskritikk er Skjeldals hovedinnvending god, nemlig at nyateistene kritiserer et gudsbilde som fortjener kritikk, men som få troende har. (s 29) Skjeldal hevder videre at den nyateistiske kritikken ikke har noe som ikke allerede Bibelens egen kritikk av Gud har. (s 51) Men er det ikke slik at Bibelens egen kritikk forutsetter Guds eksistens, men kritiserer hans handlinger - mens nyateismen kritiserer det den bibelske kritikken forutsetter, nemlig å tro at Gud eksisterer i det hele tatt? En kritikk av denne forutsetningen har vel ikke Bibelens egen kritikk, og dermed skulle en tro at nyateismens kritikk likevel har noe som Bibelens egen kritikk ikke har.

Videre synes Skjeldals hovedinnvending mot kreasjonistene å være at de har en deistisk gudsforståelse. (s 36, 42) En deistisk gudsforståelse er å tenke at Gud har skapt verden, men siden trukket seg tilbake. Denne beskrivelsen passer dårlig på kreasjonistene, for de har ikke en deistisk gudsforståelse. De tror Gud griper aktivt inn hele tiden, og de forstår alle underberetninger i Bibelen bokstavelig. Kanskje tenker Skjeldal først og fremst på Intelligent Design-bevegelsen, men heller ikke de har en deistisk gudsforståelse, for også de tror at Designeren griper inn hele tiden og styrer utviklingen fremover. Sannsynligvis mener Skjeldal noe annet med begrepet "deistisk gudsforståelse" enn slik jeg definerte det ovenfor, men han gir ikke selv en definisjon. Jeg tror likevel den beste

innvendingen mot kreasjonisme er at den åpenbart er usann.

Jeg har i denne bokenmeldelsen konsentrert meg om det jeg selv var mest interessert i. Når det gjelder de andre emnene var jeg langt mer enig med Skjeldal, og det ga innspill til videre tenkning. En essaysamling skal ta opp interessante temaer til ettertanke, og med det har Eskil Skjeldal lyktes til fulle.

Atle Søvik

NYTT NUMMMER I SALG NÅ!

OVER ALT

Tidsskrift for kristen spiritualitet
og åndelig veiledning

Ved å sette korset i sentrum ønsker vi å gi trøst til dem som befinner seg i natten, i anfektelse og lidelse og hjelpe leserne til en grunnleggende helbredelse ved korset, så de kan bli i stand å ta sitt kors på seg og følge etter Jesus. Guds folk trenger et nytt syn på lidelsens positive kraft. Da vil vi også få kraft til å ta et oppgjør med herlighetsteologiens ulike uttrykksformer og med et samfunn som fremmer det lidelsesfrie, perfekte mennesket.

208 sider med mange vitnesbyrd, bilder til meditasjon, teologisk dybdeboring, og sanger som kan synges mens du leser. En julegave?

PRIS: kr 160,-. BESTILLES: Peterstiftelsen, Falkeveien 19, 1555 Son.
TLF: 64 98 35 50. E-POST: post@peterstiftelsen.no

SØNDAGSTEKSTEN

Ernst-Modest Herdieckerhoff, Kjetil Aano og Rolf Kjøde

Tekstgjennomgåelsene i Åpenbaringstiden

Som vanlig er det SMM - Samarbeidsråd for Menighet og Misjon - som er ansvarlig for tekstgjennomgåelsene i Åpenbaringstiden sammen med våre misjonsorganisasjoner. Denne gangen er det generalsekretærene i våre misjonsorganisasjoner som er utfordret til å tilrettelegge tekstene ut fra et misjonsperspektiv. Først ute er Kjetil Aano, NMS, og Rolf Kjøde, Normisjon.

Nyttårsdag (Jesu navnedag)

1. januar 2010

Matteus 1, 20b-21.

Lesetekster: Sal 103,13-18; Hebr 13,5b-8

1. Godt nytt år:

Giv, o Jesu, fröjd och lycka:

Ett nytt år går åter in,

Skulle krav och kors mig trycka

låt din vilja dock bli min.

Tag mig själv och alt jag har,

Frälsere, i ditt förvar.

Giv oss alla, folk och kyrka,

Ny välsignelse och styrka.

Johann Rist/Britt G. Hallqvist

Svenska psalmboken 194,1

Hva skal til for at et nytt år skal bli et godt nytt år? Det finnes ikke noe fasitsvar. Ønskene er individuelle, behovene nokså forskjellige. Men ser vi bort fra materielle ønsker - sju rette i

lotto, drømmebil, drømmereisen, drømmehus eller drømmejobb - så vil fred, kjærlighet, vennskap og omtanke stå sterkt. Den som arbeider i utsatte grener av næringslivet, vil håpe at han eller hun får beholde jobben; den som er ensom, trenger et menneske som bryr seg; alle som sliter med sykdom, ønsker at de kan bli friske. Men å se inn i fremtiden er det ingen som kan. Ut fra erfaringen vet vi at vi vil oppleve gode og vanskelige øyeblikk, vi vil møte flotte mennesker, og vi må muligens ta avskjed med mennesker som betyr mye for oss. Men uansett er det godt å begynne året med en gudstjeneste. For den som stoler på Kristus, er det et naturlig førsteskritt; for den som sliter, kan det være godt å høre Guds løfter en gang til. Et år med Gud betyr ikke at vi vil oppleve mer glede og mindre av vonde ting, men i troen på Gud vil vi kjenne oss båret og berget, og så får det gå som det går.

2. Nomen est omen:

Jesu omskjærelse og navn er temaet en uke etter juledagen. Dette er naturlig fordi på den åttende dag blir en jødisk gutt omskåret, dvs. han blir innlemmet i pakten som Gud har sluttet med det folk som løftene er gitt til. Tradisjonelt har også navnevalget blitt knyttet til denne rituelle handlingen. (Jfr. Luk 2,21)

Guds sønn får et navn som var nokså alminnelig på den tiden: Jesus er en gresk form av det hebraiske navnet Jehosjua eller Josva - Gud er hjelp. Sett i troens lys er Jesus ikke bare et navn, men også et program. Navnet Jesus minner den troende om at Gud har sendt sin

sønn til verden med et oppdrag om å hjelpe folket, "å frelse sitt folk fra deres synder."

3. Det andre navnet:

Det slår meg at Matteus presenterer to navn for leseren, og det i løpet av få linjer. Først Jesus (1,21) og så Immanuel (1,23), og man kan spørre seg hva som er vitsen med det. Men ser man nærmere på det, gir begge navn utfyllende forklaringer om hvem Messias er. Mens Matteus først beskriver Jesus som øverstepresten som tar for seg prosjektet syndstiligelse, viser navnet Immanuel til hvordan dette skal skje: gjennom Guds nærvær hos sitt folk. Immanuel-motivet går som en rød tråd gjennom evangeliet. De første kapitlene hos Matteus (1-4) ligner en ouverture der tonen blir satt, og temaer som senere utfoldes, blir presentert, akkurat som i en god opera. Hovedtemaet lyder helt i begynnelsen: Jesus er:

- Sant menneske (ættetavlen 1,2-17)
- Sann Gud (1,18-25)
- Immanuel - Gud med oss (1, 23; 18,20; 28,16-20)
- Herre over alle mennesker, både jøder og de som ikke er jøder (2, 1-12)
- Lydig overfor Gud (3,15, 4,10)

Evangeliet har en klar kristologisk ramme: Jesus er Guds sønn som alltid er nær sin kirke selv om det bare er to eller tre som samles i hans navn. (18,20) Dette hovedmotivet går gjennom hans ord og lære; (Bergpreken) det skimter fram i hans møte med menneskene; det når et høydepunkt i fortellingen om hans lidelse, død og oppstandelse. (Kap 26,53+63f.-27,54) Endelig når temaet en majestetisk finale, Misjonsbefalingen (Kap 28,18-20) der den oppstandne Kristus lover sin menighet å være sammen med dem "inntil verdens ende." (Jfr. Immanuel-motivet fra kap 1) Sånn sett er Immanuel det navnet som er teologisk sett mye viktigste. Det er som Immanuel Jesus møter sin kirke og den enkelte troende i dag. Han er nær når menigheten samles; han er nær i ordet og sakramentene. Jesus er nær i glede og sorg, i svakhet og styrke.

4. Josefs jul

Dagens tekst er del av Matteus sin julefortelling. Det er bare Matteus og Lukas som forteller om hendelser rundt Jesu fødsel. Men det

er også det eneste likhetstrekket mellom de to evangelistene. Mens Lukas maler et stort bilde av hendelsesforløpet, virker Matteus heller uinteressert i selve fødselen; han beretter nesten ingenting om den. I en bisetning får vi vite at det hele har skjedd. (1,25) Han er opptatt av Jesu avstamning; (1,1-17) han forteller hva Jesu fødsel betyr for menneskene; (1,18-15 og 2,1-12) han beretter om at Guds frelsesprosjekt har vært i fare, og hvordan denne faren ble avverget. (2,13-23)

Lukas setter Maria og det som skjer med henne, i fokus, mens Josef der er statist i handlingen. Hos Matteus er det omvendt; her det Josef som tar tak i tingene, mens Maria tydeligvis er lite interessant.

Mens Lukas er veldig opptatt av det kultiske rundt Jesu fødsel - templet, omskjæring, navngiving og renselse - er ikke dette noe stort poeng for Matteus. Hans hovedinteresse ligger på de store linjene i frelseshistorien. Han ønsker å tegne opp forbindelseslinjene mellom fedrenes tro og Jesu virksomhet. Han begynner sitt evangelium med å se bakover. Ættetavlen viser til Josefs slekt, det er Josef som beskrives som rettferdig, det er han som er lydig overfor Guds bud; det er Josef som får åpenbaringer fra Gud. Det er Josef som skal gi barnet navn - et navn Gud har valgt. Josef er den aktive part hos Matteus, og når barnet er i livsfare, er det Josef som tar initiativ til å flykte i sikkerhet, og da faren er over, leder Josef familien til Nasaret der barnet vokser opp. Litt fleipende kan man si: Matteus forteller en historie om et ekte mannfolk for ekte mannfolk.

5. Juleoratoriet:

Gudstjenesten på Nyttårsdagen kan bli som en god ouverture for hele året og dermed en god start på 2010. Både det historiske navnet Jesus og det mer teologiske navnet Immanuel kan følge oss som et musikalsk hovedtema gjennom alt som skal skje. Alltid gjelder disse to hovedmotivene, uansett hva som skjer.

1. Gud hjelper - Jesus

2. Gud er med oss - Immanuel

Juleoratoriet er en samling av seks kantater skrevet av Johann Sebastian Bach, urfremført i Leipzig i juletiden i 1734/5. Det er de tre første kantatene som er mest kjent og mest fremført, men de tre siste er minst like spennende. De

handler ikke direkte om juleevangeliet, men om konsekvensen som juleevangeliet har for menneskene og kirken. Den fjerde kantaten i syklusen, "Fallt mit Danken", er skrevet til "Jesu omskjærelsesfest", altså Nyttårsdagen. Med fine tekster beskriver han hva det betyr for menigheten å være knyttet til Jesu navn. Noen motiver skal nevnes her:

Jesus/Immanuel:

- mitt liv
- mitt vern
- for meg
- for mine øyne
- min glede
- mitt hjerte
- min frelser
- tar meg imot
- trøst i fare, sykdom og død.
- mitt håp og min skatt
- min hyrde og konge
- mitt lys og min sol

Kantaten ender med et salmevers av Johann Rist, som i den svenske versjon av Britt G. Hallqvist er oversatt slik:

*Jesus, ha mig i ditt minne.
 Jesus, för mig nära dig.
 Jesus, präglad du mitt sinne.,
 Jesus, lär mig lyda dig.
 Jesus, styrk min kropp och själ,
 Jesus, mig beskydde väl,
 Jesus, hjälp när jag får lida.
 Jesus, vandre vid min sida.*

Svenska psalmboken 194,3

Salmeversene kan synges på melodien: Skriv deg, Jesus, på mitt hjerte (NoS 597).

ERNST-MODEST HERDIECKERHOFF
 Sogneprest i Skåre

Kristi openberringsdag

3. januar 2010,

Misjonssøndag

Preiketekst: Luk 2. 41-52

Lesetekstar: Salme 72, 8-17; Tim 3, 14-16

Til dagen:

Mellom jul og påske har kyrkjeåret to tydelege periodar: Openberringstida og fastetida. Openberringssøndagen opnar døra og slepp lyset inn, slik at vi ser kven han er, han som blei født. Her står han fram som den første i den nye menneskeætta (Luk 2). Her blir det globale perspektivet gjort klart (Salme 72), og her blir vi minna om at det perspektivet er vidare enn livet vi lever på jorda. (1 Tim 3)

Alle desse perspektiva er klare misjonsperspektiv. Eg vil foreslå at kyrkjelydane tar fram tre sider ved misjonsoppdraget i dette året si openberringstid: For det første det *globale fellesskapets globale ansvar*. Ingen nasjon, person eller gruppe har eigeomsrett til evangeliet, men vi blir alle inviterte til å leva livet hos den same Far som Jesus oppsøkte i tempelet. Dermed er også *det misjonale* som dimensjon understreka: Dette skal delast. Det er vesentleg at dette har eit globalt perspektiv. Men det skjer også lokalt, kvar gong eit menneske vågar ta eit nytt steg på trusvegen, i dåp, i vedkjenning og i liv. Det andre er *det diakonale fellesskapet*: Det gode livet i den himmelske fars hus sender varme rundt seg, i og langt utover husets vegger. Og for det tredje det *eskatologiske perspektivet*. Misjon og bodskapen om ei ny verden der rettferd bur, og der Jesus rår, er ingen trussel, men eit håp.

Eg håpar at misjonstida i kyrkja vår kan få fram styrken og gleda ved det globale, kristne fellesskapet. Vi har grunn til å markera at aldri før har den kristne kyrkja vore så global eller så mangfaldig som i dag. Her er både eit geografisk og eit økumenisk perspektiv som bør komma fram.

Dagen peikar framover mot Kristi forklåringsdag som avrundar openberringstida, og som samtidig viser korleis alt dette som vi nå har sett, blir gjort verkeleg gjennom sin eigen motsetning: Siger gjennom nederlag, liv gjennom død. Vi skal gleda oss over den globale kristne kyrkjas vekst og virke, men vi skal unngå å triumfalisme.

Til teksten/ teologiske motiv

Forteljinga om Jesus som tolvåring i templet er den einaste episoden Det nye testamentet gjengir frå Jesu liv mellom barndom og vaksen alder. Den manglande informasjonen om denne formande perioden i livet hans er oppsiktsekkende. Det er ei risikabel øving å trekka slutningar av det uttalte. Likevel innbyr det til ettertanke, som ikkje blir mindre om ein spør kva det er med denne episoden som gjer at han forsvarer sin plass. Korfor akkurat dette - og ikkje alle andre barndomsforteljingar?

Og med dette spør vi om kva teksten har som hovudhensikt. Her foreslår eg noen punkt:

- Dette er ein *sterk inkarnasjonstekst*. Forteljinga er så alminneleg, og ho peiker på og knytar til allmenne erfaringar frå forholdet foreldre - barn.
- Det er også ein tekst som understrekar *Jesus sitt eineståande tilhøve til Gud*. Midt i det alminnelege legg denne forteljinga eit grunnlag for kyrkja si kristologiske vedkjenning. Det skjer på to plan: Først samtalen han fører med dei lærde, og dinest, endå sterkare, utsegna hans om kvar han hørde heime: I templet, i sin fars hus.
- Dette er ein tekst som fører vidare *pilgrimsperspektivet*. Her ser vi at vandringa/reisa fram og tilbake til tempelet blir ein del av sjølv feiringa av gudsmøtet.
- Teksten peikar også på kva som er målet for livet både på jorda og i *æve-perspektiv* for mennesket: Eit liv i Guds faders glede.

Til preika

Eg har som tommelfingerregel for ei preik at ho skal bidra til tre ting:

- Ho skal røra hjarta, slik at vi opplever oss tiltala av Gud.
- Ho skal tala til forstanden slik at vi skjønar meir.
- Ho skal påverka føtene, slik at det fører til etterfølging i praksis.

Noen av dei mest kjende forteljingane i Bibelen, slik som vår tekst, er krevjande å preika over, fordi dei alt gjer dette. Derfor er det viktig å finna perspektiv på den bodskapen ein ønskjer å formidla. Ei preike over denne forteljinga bør bygga på og framheva eitt eller

nokre av dei teologiske motiva som er framtrédande i teksten. Alle desse teologiske motiva har ein sterk misjonsdimensjon som kan trekkast heilt fram til kyrkjelyden og kyrkjelydslemane si praktiske Kristus-etterfølging.

Teologiske motiv til preikebruk

Inkarnasjonen: Alle har vi deltatt på arrangement eller i vore på stader med mange menneske. Og kven har ikkje måtta leita etter borna sine ein gong? Og kven har ikkje opplevd å seia: Mor di og eg har vore så redde for deg!? Dei fleste av oss - men ikkje alle - har også opplevd å finna barna våre igjen (og langt snarare enn etter tre dagar) og i rein lette og glede både bebreida og blitt sinte. Så alminneleg! Jesus blei eit menneske, eit barn. Ein av oss. Og slik viser han også Guds faderkjærleik gjennom både Marias og Josefs reaksjonsmønster, som ein Gud som bryr seg.

Frelse: Gjennom sitt svar til Maria viser Jesus kvar han høyrer heime. Og samtidig peikar han indirekte også på kor vi som menneskeætt høyrer til. Det er viktig å sjå samanhangen mellom Simeons og Annas messianske stadfestingar av barnet som Guds frelse, (v 30) som kjem rett før denne forteljinga, og oppfølginga av kva det inneber. Det går ei rett linje frå utsegna om Jesus som Guds frelse, til at han høyrer heime i sin fars hus. Heile menneslekta høyrer til der. Målet med menneskelivet er å finna heim til Gud som har skapt og frelst, oss, og som innbyr oss til eit liv i sitt hus.

Livet som pilgrimsreise: Det går ei linje frå Guds kall til Abram og gjennom heile Det gamle testamentet, over Josef og Marias reise til Betlehem, til Guds eiga reise frå sin himmel til jorda. Og dette blir fylgt opp i dagens forteljing, ført vidare i Jesu vandring fram og tilbake til tempelet som vaksen og til hans siste ord om at vi skal dra ut i heile verda for å fortelja godt nytt. I forlenginga av dette ligg kyrkjas vesen som sendt til verda. I dette lyset skal vi skjøna både vår lokale kyrkjelyd sitt liv og enkeltmennesket sitt liv: Pilgrimsperspektivet er eit sterkt misjonsmotiv.

På denne bakgrunnen legg eg fram to mulige preikeopplegg for søndagen:

Preiketankar, alternativ 1:

Jesus og farshuset

1. Jesus er den som opnar vegen til Fars hus. Han er den som viser oss kvar vi eigentleg høyrer heime.
2. Jesus ber i seg heile menneskeslekta: Vi høyrer alle til i farshuset. Vår oppgåve er derfor å invitera menneske som sjølv ikkje kjenner vegen dit, og ikkje sjølv veit dei har rett til å vera der, inn i varmen. Når det skjer - uansett kvar - er det misjon.
3. Det farsbiletet Jesus viser, er ikkje kjøleg eller avmålt, men biletet av ein Far som i utøvinga av si rolle viser varme, omsorg og kjærleik. Misjon og diakoni er to likeverdige dimensjonar ved det å vera kyrkje.
4. Som barn i Fars hus blir vi utfordra til å reflektera dette i vår daglege ferd: Til både Guds og medmenneskes glede.

Forslag til salmar til dagen: Opning: NoS 311; Høgmesse: S 97, 110; Før preika: S97 55; Etter preika: NoS 99; Avslutning: NoS 525.

Peiketankar, alternativ 2:

Vårt liv som ei pilegrimsreise

1. Vår vandring som uttrykk for ei spenning: På same måten som Jesus og foreldra vandra årvisst til templet for å finna sentrum i tilværet, vandrar vi også og er på leiting. Her vil det vera rom for å seia noe meningsfullt om sider ved menneskelivet som kjem fram i forteljinga.
2. Pilegrimsreise som vandring med Kristus - til dei andre. Dei vandra i flokk, fekk fleire med seg til møteplassen og styrken som ligg i fellesskapet. På same måten som kyrkjegang er pilegrimsvandring, er også misjon pilegrimsvandring saman med dei som kjem med på vegen.
3. Pilegrimsvandringa omfattar også tilbakevinga til kvardagen. Det er der den daglege pilegrimsvandringa finn stad. Her blir vi utfordra til etterfølging, trusdeling og diakonalt liv.
4. Pilegrimen veit at det finst eit endeleg mål. Det er det fellesskapet som tilbedinga i tempelet, gudstenestefeiring og liv i tru bare kjenner gjenskinet av.

Forslag til Salmar til dagen: Opning: NoS 90; Høgmesse: NoS 858; Før preika: Syng Håp 61; Etter preika: S97 109; Avslutning: NoS 505.

Til Gudstenesta

Her vil eg foreslå to praktiske råd. Det eine er å nytta seg av lokale ressursar: Der det er råd, kan ein invitera representantar frå innvandrarkyrkjelydar til å vera med, f.eks. på forbøna, eller ein kan invitera ein representant frå ein lokal misjonsforeining til å bidra og slik synleggjera den verdsvide kontaktflaten.

Elles vil eg visa til den liturgiske ressursbasen som finst på to nettstader: kirken.no og leit etter ressursar/liturgier. Endå meir til er det å finna på kui.no, og leit så etter gudstjeneste-ressursar/liturgidatabase. Du kan også finna materiell på organisasjonane sine nettsider. T.d. *nms.no*, *menighet* på rullegardinmenyen, og så *materiell* og *ideer*.

KJETIL AANO
Generalsekretær NMS

1. søndag etter Kristi openberring

10. januar 2010

Preiketekst: Joh 1,29-34,

Lesetekster: Jes 12,1-6; Ef 1,7-12

Introduksjon:

Det er flott at den tida i kyrkjeåret som fokuserer mest på kven Jesus er, også er tid for fokus på misjon. Kven Jesus er, får konsekvensar for korleis folket hans ter seg. Er det sant at Jesus er Guds lam og Guds son, då er han verda sin frelsar og kyrkja sin rette Herre og skal følgjast under alle forhold. Og det er utgangspunktet for misjon: Eit folk i følge med Jesus - slik forteljinga held fram direkte etter denne søndagens tekst med at læresveinane braut opp frå Johannes for å følgje Jesus. Slik sett skulle eg ønske teksta strekte seg til v 37.

Til teksta:

Teksta dannar høgdepunktet i evangelistens presentasjon av døyparen Johannes. I perikopen før har døyparen gjort uttrykkeleg klart kven han ikkje er. Og at han er "ei røyst". Ikkje meir. Ikkje mindre. Forventingane skal ikkje knytast til bodbringaren. Så stig Jesus inn på arenaen, og der døyparen heldt tilbake i sjølv-presentasjonen, har han ingen reservasjonar i presentasjonen av Jesus: Guds lam og Guds son. Så trer døyparen meir og mindre ut - bortsett frå det avgjerande ordet to kapittel seinare: "Han skal vekse. Eg skal minke." (Joh 3,30) Dette er også predikantens utgangspunkt, lik som det skal vere misjonens utgangspunkt. Vi skal peike på Jesus - og følgje Jesus. Misjon i openberringstida er ikkje eit sjølvstendig subjekt men skal finne sin plass i dragsuget av openberringstida sitt spørsmål etter Jesus.

Når Johannes peikar på Jesus som Guds lam, er bakgrunnsstoffet i GT rikhaldig, heilt frå dei første dyra blei slakta for å kle dei første menneska, via bukken som blei ofra i staden for Isak på Moria og blodet frå lammet som blei stroke på dørkarmene i Egypt til syndebukken som blei sendt i øydemarka med folket synder og øvsteprestens innsteg i det høgheilage på Jom Kippur, forsoningsdagen. Om vi ikkje også skal legge til Jes 53,7: "... lik lammet ..." "Som ber verdens synd" kan vel tyde på at syndebukkmotivet er sterkast, men desse skal ikkje spelast ut mot kvarandre. Det er viktigare å vere klar

over tekstens tydelege understreking av at det er *Guds* lam han er. Det fører oss inn i soninga - som apostelen legg vekt på både i evangeliet og første brevet sitt. Det er Gud sjølv som legg verdas synd på Jesus. Og det er inn i Guds heilagdom, for Guds ansikt så å seie, at Jesus gir livet sitt som eit offer - ein gong for alle. Forma av *airo* (fjerne, bære, ta på seg) er presens partisipp og omsettast best med relativsetning i presens.

Samtidig med offermotivet forkynner døyparen også sterkt om at Jesus er den som kjem ovanfrå. Han er for det første til før Johannes (v 30). Han skal dernest openberrast for Israel (v 31) - eit uttrykk som i GT handlar om det grensesprengande frambrøtet av Guds herlegdom, frelse og rettferd både for Israel og for folkeslaga (Jes 40,5; 56,1; 60,2), men også eit uttrykk for Guds nærver i tempelet. Det siste ligg sterkt i evangelistens øvrige motivkrets og peikar mot at det er Jesus som no representerer Guds nærver, jf Joh 2,21. Han er for det tredje den som døyper med Guds eigen Heilage Ande (v 33) og oppfyller med det løftet frå Joel 3. Og han er for det fjerde ikkje berre Guds lam, men også Guds son. (v.34) Johannes har ikkje ei eiga forteljing om Jesu dåp, men dei synoptiske forteljingane er referansen for det han seier her om Anden og røysta frå himmelen. Forståinga av - og forkynninga av Jesus som Guds son er sentralmotivet i alle framstillingane av Jesu dåp. Slik også her.

Til preika:

Preika på første søndag etter Jesu openberring må finne den rette balansen mellom framstillinga av Jesus som Guds lam og Jesus som Guds son. I avslutningsscena i C. S. Lewis bok "Reisen til det ytterste hav", idet den talande musa Ripipip legg ut på si siste ferd til Aslans land, stig menneskeborna i land og møter eit lam som har gjort klar litt fisk på eit bål. Etter kvart blir lammet forvandla til ei løve for auga deira, løva Aslan. Motivet er frå Johannes openberring, der både lammet og løva representerer Jesus. Vi må male dette dobbelte bildet. Menneske og Gud. Nedanfrå og ovanfrå. Audmjuk og mektig.

Og frå dette går i alle fall to tydelege linjer til kristen misjon.

1) Fordi han ber verdens synd, er han også

verda sin frelsar. Som lammet blei gitt til soning for våre synder, slik blei Jesus, den einborne Sonen, gitt "for at kvar den som trur på han, ikkje skal gå fortapt men ha evig liv." (Joh 3,16) Basis for kristen misjon er ikkje primært ei formaning som blei gitt om å gå ut. Den er viktig nok, men heile formaninga kviler i sjølve evangeliet om at Jesu død og oppstode er gjort ein gong for alle. Leseteksten frå Ef 1 understrekar dette: På grunn av utløysinga i Jesu blod har han fullført denne frelsesplanen: Å sameine alt i Kristus, eit motiv som Efesarbrevet tar vidare i kapittel 2, med misjonsimplikasjonane i kapittel 3. Denne trua på Guds aktive soningsgjerning og nåde for syndarar, er eineståande i den kristne trua og ei utfordring for all religiøs eigenaktivitet. Hjerteslaget i all misjon er at menneske får del i denne frelsa - i alle folkeslag. Dette kjem også til uttrykk i leseteksta frå Jes 12: Guds oppgjer med synda vender harmen og gir frelsa. Og ut frå dette veks vitnemålet: Kunngjer og forkynn mellom folk, la alle få vite det!

2) Fordi han er Guds son, har han autoritet til å kalle oss, slik han gjer med disiplane til Johannes. Der lyder eit "følg meg" i forlenginga av teksten, og eg tenker at vi må ta det med i forkynninga si utfordring på denne søndagen. Det gir oss også ei påminning om at misjon ikkje primært er ein menneskeleg aktivitet men Guds eiga handling. Det kristne trusfellesskapets etterfølging av Jesus Kristus er ei deltaking i og forlenging av den sendinga Jesus var sendt med, (Joh 20,21) og som Faderen og Sonen sendte Den Heilage Ande med.

Eg trur vi må forkynne fram dei store linjene av Guds frelsesplan for Israel og for folkeslaga på ein søndag som denne. Jesus er den avgjerande føresetnaden for eit universelt evangelium.

Til gudstenesta:

Det fell naturleg for disippelfellesskapet å feire nattverd på ein søndag som denne. Agnus Dei er heilt sentralt i nattverdfeiringa vår, der vitnemålet om han som "ber" verdsens synd er blitt til eit "bar" verdsens synd. Salmar som knyter til Jesu død for våre synder må derfor med, saman med sjølve utsendingsmotivet ved at kallet gjeld etterfølging av Guds son.

Av salmar som reflekterer det eg har skrivne

over, vil eg særskilt nemne:

S97: 57 Atterløysar (God lovsyngande inn- gang med Jesus-motiv både "nedan-" og "ovan- frå")

S97: 63 Jeg har en venn (Jesu offer - vår frelse)

S97: 91 Takk at du tok (Jesu offer - vår frelse)

S97: 110 Hører du den hemmelige sangen (Utsendt av den høge - som bøygde seg ned)

NoS: 138 Til Lammets måltid (Nattverden som Lammets måltid)

NoS: 505 Jesus skal rå (Misjonssong og flott utgangssalme med Guds son som sentralt motiv)

ROLF KJØDE
Generalsekretær, Normisjon

LEDIG STILLING

Ungdomsprest i Seljord prestegjeld i Vest-Telemark prosti i Agder og Telemark bispedømme, 2. gongs utlysning

Stillinga som ungdomsprest i Seljord prestegjeld er ledig.

Seljord prestegjeld omfattar heile Seljord kommune, ein langstrekt kommune midt i Telemark fylke, med ca. 3000 innbyggjarar. Seljord er eit dominerande handelssentrum for heile Vest-Telemark-regionen. Som kultur- og festivalbygd er Seljord landskjent. Bygdekunst og handverk står høgt i kurs, og bygdene har mange kjente kunstnarar. Bygdene i kommunen er òg kjent for sin vakre natur.

Prestegjeldet har tre sokn: Seljord, Flatdal og Åmotsdal med kvar si kyrkje. Seljord kyrkje er reist i romansk stil og er frå 1100 talet. Flatdal kyrkje, 13 km frå Seljord sentrum, er bygd i 1654, og Åmotsdal kyrkje, 26 km frå Seljord sentrum, er bygd i 1792. Alle tre kyrkjene er vakre og særmerkte gudshus. Det må òg seiast om Mandal kapell frå 1954, som ligg 23 km frå Seljord sentrum. I tillegg er det tre private kapell: Nutheim, Svartdal og Kivledalen.

Seljord prestegjeld har sokneprest, kyrkjevevje, kantor, 2 kyrkjetenarar og sekretær/diakon i deltid. Målforma er nynorsk i kyrkje og skule i heile prestegjeldet, men søkjarar må stadfeste at dei kan nytta begge målformer. I prestegjeldet er det sundagsskular og ein del barnarbeid i regi av dei frivillige organisasjonane. I Seljord og Flatdal fins det ungdomsklubbar som samlar mange unge. Det er barneskular i Seljord, Flatdal og Åmotsdal. Ungdomsskulen for heile kommunen ligg i Seljord sentrum. I Seljord sentrum finn ein

òg vidaregåande skule med fagområde innan mellom anna media og kommunikasjon, restaurant- og matfag, og allmenn påbygging. Dessutan er det skuleskyss til andre vidaregåande skular i nærleiken, som Bø (allmennfag), Kvitsund (allmennfag) og Lunde (yrkesfag). I Bø finn ein òg Høgskolen i Telemark.

Seljord kyrkjelege fellestråd er arbeidsgjevar for ungdomspresten, med kyrkjevevja som næraste overordna. Soknepresten leier prestenesta i dei tre sokna. Ein legg vekt på at ungdomspresten skal drive oppsøkjande verksemd og vera til stades der dei unge samlast. Ungdomspresten skal vera ein person som tek seg tid til å lytte til dei unge. Likeeins bør ungdomspresten vera ein ressursperson for det frivillige ungdomsarbeidet elles i kyrkjelydane. Ungdomspresten bør hjelpe fram nye leiarar og inspirere fleire til å ta ansvar i ungdomsarbeidet. Det er òg viktig å vidareføre arbeidet med å bygge nettverk og gode samarbeidsrelasjonar mellom kyrkjelyd, skule, lag og heimane. Ein legg og vekt på eit nært samarbeid med ungdomsprestane i nabobygdene.

50% av stillinga blir finansiert av bispedømmerådet. Prosten i Vest Telemark fastset arbeidsplan for den delen av stillinga. Denne tenesta skal omfatte gudstenester og tenestevaker, einskildtenester, konfirmantarbeid m.v., svarande til eit halvt årsverk. Slik plan blir utarbeidd i samråd med ungdomspresten sjølv, soknepresten og kyrkjevevja i Seljord. Ansvaret for konfirmantarbeidet er òg lagt til ungdoms-

presten. Det er ca. 25 konfirmantar pr. år. Oppslutninga om dei kyrkjelege handlingar er svært høg i prestegjeldet.

Ungdomspresten bør bu i prestegjeldet og slik bli ein del av lokalmiljøet. Det er ikkje tenestebustad til stillinga, men vi kan hjelpe til med å skaffe bustad. Det er gode samarbeidsforhold i stab og sokneråd, likeeins i prostiet, der ungdomspresten er med på tenestekonferansar og kollegafelleskap. Vi ynskjer ein person med interesse og evne til å arbeide med ungdom. Personlege eigenskapar vil bli vektlagt.

Ungdomspresten kan tiltre etter avtale. Stillinga ligg i lønstrinn 53, og det er vanlege regulativmessige godtgjeringar og skyss- og telefongodtgjersle. Tilbod om ABV.

Søknad med CV, vitnemål, attestar og referansar sendast til Seljord kyrkjelege fellesråd v/kyrkjevevja, 3840 Seljord *innan fredag 18. desember 2009*. Søknad kan òg sendast på e-post til: sky@virusvask.no. Aktuelle søkjarar vil bli innkalla til intervju. Fleire opplysningar om stillinga kan ein få ved å kontakte sokneprest Kjell Johan Nenseter 35 06 54 77, eller kyrkjevevje Jon Svartdal 35 06 54 72/91 72 39 67.

Prestetjenesten i Helse Bergen søker:

Sjukehusprest

Prestetjenesten er organisert som ei eiga avdeling med fem heile prestestillingar som har sitt arbeid ved alle dei somatiske og psykiatriske avdelingane.

Prestane er tilsett av Helse Bergen HF, Haukeland Universitetssjukehus, og ordinerte prestar i Den norske kyrkje som står under Biskopen i Bjørgvin sitt kyrkjelege tilsyn. Vi søker etter ein person som kan tenestegjera i alle funksjonsområder og ta del i oppsett turnus med døgnkontinuerlig beredskapsvakt.

Kvalifikasjoner

- Ordinert prest i Den norske kyrkje
- Erfaring i og evne til å møte mennesker i ein klinisk kontekst
- Vilje til å arbeide med eksistensielle tema i eige liv
- Evne til teologisk fagleg refleksjon i ein klinisk kontekst
- Utdanning/erfaring i vegleiing/sjelesorg, PKU eller annan relevant utdanning, evt. være villig til å gjennomføre/utvikle dette.

Kontaktpersonar: Avdelingsleiar Liv Ingrid Svela tlf: 55 97 38 49, Sjukehusprest Øystein Kråvik tlf: 55 97 38 48 Sjukehusprest Patrick Wohlgemuth, 55 97 38 47, Sjukehusprst Torbjørn Skjælaaen, 55 97 38 46

Stillingsnummer: 551337299

Søknadsfrist: 15.01.2010

For å lese meir og å søkje på stillinga:
www.helse-bergen.no

Returadresse:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad, kapellan Sunniva Gylver, universitetslektor Sjur Isaksen og prost Jan Otto Myrseth.

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Red. sekr.: Eyolf Berg.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk og kan sendes til ovenstående e-postadresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

Pris kr. 550,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 750,- pr. år.
Abonnementet inkluderer Halvårsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år).
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 750,- +mva
 2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 1000,- +mva
 3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 2000,- +mva
 4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 2000,- +mva
 5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 2500,- +mva
 6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 3000,- +mva
 7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 5000,- +mva
- Overstående priser gjelder s/hv-annonser. Tillegg for farger: kr. 1500,- +mva

